

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Веселин ВУЧКОВ,
член на научното жури в конкурс за придобиване на образователната и
научна степен „доктор”, обявен в СУ „Св. Кл. Охридски”
по научната специалност „Наказателен процес”,
професионалното направление 3.6. Право,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки;
съобразно Заповед № РД-38-604/25.09.2017 на Ректор на СУ

Рецензент: проф. Веселин Бориславов Вучков, доктор по право

Кандидат: Боян Георгиев Бележков

I. Кратки биографични данни за кандидата

Дисертантът Боян Бележков е магистър по право от Университета за национално и световно стопанство (2011) и магистър по социална и юридическа психология от Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ (2015). През 2014 г. е зачислен в докторантура по наказателно-процесуално право към Катедрата по наказателно-правни науки при Юридическия факултет на Софийския университет, а от м. юни 2015 г. е асистент по наказателно-процесуално право при същия работодател. Преди академичната кариера е работил в Общинската администрация на гр. Разлог, както и в търговско дружество.

II. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Заглавието на дисертационния труд е: „Особени правила на първоинстанционното съдебно заседание за разглеждане на дела за престъпления, извършени от непълнолетни”. Представеният труд е структуриран в *три глави*, съдържа също *увод* и *заключение*, както и *библиография*.

Общият обем на дисертационния труд е 231 страници.

Глава първа на дисертационния труд е озаглавена „Особености в процесуалното положение на някои участници по делата за престъпления, извършени от непълнолетни”. Тази глава включва *три раздела*, посветени на процесуалното положение на защитника, педагога,

психолога, родителите и попечителите по делата за престъпления, извършени от непълнолетни лица.

Глава втора е посветена отново на особените правила по дела за престъпления, извършени от непълнолетни лица, но конкретно във връзка с подготвителните действия за разглеждане в първоинстанционното съдебно заседание. Глава втора също съдържа *три раздела* с относима към предмета на тази структурна единица конкретна тематика.

Глава трета разглежда отново особените правила на този вид престъпления, но конкретно по повод провеждане на същинското първоинстанционно съдебно заседание. Тук откриваме *четири раздела*, хронологично придържащи се към отделните етапи на съдебното заседание: действия по даване ход на делото, съдебно следствие, съдебни прения и последна дума на подсъдимия, постановяване на присъдата.

III. Актуалност и значимост

Извън съмнение е, че дисертационният труд се отличава с необходимата *актуалност*. Най-напред: броят на международните актове, а на тяхна основа – и на националните актове, въвеждащи минимални стандарти за правораздаване по дела с непълнолетни обвиняеми и подсъдими, непрекъснато расте. Това се явява добра предпоставка и фундамент за разработване на съвременен дисертационен труд. Освен това – в българската научна юридическа книжнина липсва съвременен монографичен изследване по тематиката на рецензираната дисертация; налице са публикувани редица статии, студии, доклади и пр., но единствената монография (както правилно е отбелязано в автореферата) е от преди повече от 30 години (1985 г.).

Това определя и *значимостта* на представения труд – тази значимост също е несъмнена, при това както в теоретичен, така и в приложен план. Въвеждането на нови теоретични, наднационални и законови стандарти по делата срещу непълнолетни извършители на престъпни деяния се явява предизвикателство пред научната и практикуващата правна общност и наличието на цялостно научно изследване по тази тематика има своето непосредствено значение за законодателството, за правоприлагането и с оглед иницирането на дискусии.

IV. Основни приноси (научни и научно-приложни) и резултати: характеристика и оценка

В съдържанието на дисертационния труд могат да бъдат открити следните по-съществени научни приноси:

Първо, последователно, подробно и аргументирано са подложени на анализ редица участници в наказателните производства по дела за престъпления, извършени от непълнолетни лица. Подходът на докторанта тук е всеобхватен и изчерпателен, доколкото открива специфики на всички участници в делата от този род. Това – несъмнено – се явява научен принос. Авторът на дисертацията се спира най-напред на *адвокатите* по дела срещу непълнолетни лица, встъпили в ролята на *защитници*: предложено е въвеждане на изискване на известна специализация на тези адвокати, както и специфичен ред за регистриране (налице са и разсъждения относно роднините по права линия като потенциални защитници на обвиняеми лица, както и относно института на резервните защитници). Научен принос откриваме и по повод анализа на *педагога* и *психолога* като участници по дела срещу непълнолетни и разширяване възможността да участват и в други процесуално-следствени/процесуални действия (извън разпита на обвиняем). Напълно споделям подробната аргументация, съдържаща се на стр. 34 – стр. 37 от дисертационния труд, която допълва с нови доводи формулирана от друг автор по-рано теза, че педагогът и психологът по дела срещу непълнолетни са самостоятелни участници в наказателния процес, с присъщите на този род дела характерни особености. В подобен контекст са разположени и изводите относно *родителите* и *попечителите* по дела срещу непълнолетни лица – автентични и аргументирани са становищата на автора относно: необходимостта от законово уреждане на възможността те да бъдат замествани от други участници, когато е налице противоречие между техните интереси и интересите на обвиняемия или когато е налице обективна невъзможност да вземат участие в наказателното дело; необходимостта от законова промяна, уреждаща хипотеза на ограничаване участието на родители или попечител или цялостното му отстраняване, ако са налице основания, от които може да се направи основателно предположение, че участието ще е увреждащо или неблагоприятно за непълнолетния обвиняем. По отношение родителя и попечителя докторантът Бележков формулира три аргумента, посредством които допълва споделяна и по-рано научна теза, че става дума за самостоятелни участници в наказателното производство, които не могат да се причислят към нито една от останалите процесуални фигури. С приносен момент се отличават и предложенията на автора на дисертацията да се въведат изисквания за *специализация на съдията/съдиите*, който/които разглежда/т дела срещу непълнолетни подсъдими лица.

Второ, съществен научен принос откриваме и по повод разработената *процедура* в първоинстанционното съдебно заседание по дела за престъпления, извършени от непълнолетни лица, и открояващите се специфични *характеристики* на тази процедура. Докторантът задълбочено анализира самото начало на съдебното заседание в първа

съдебна инстанция, предлагайки въвеждане на задължение за насрочване на съдебно заседание с непълнолетен подсъдим в *по-кратки срокове*, чрез промяна в Наказателно-процесуалния кодекс (НПК). Също така се предлага въвеждане на по-строга процесуална забрана да разпространяване на *информация* от страна на медиите по повод делата срещу непълнолетни обвиняеми, освен след прецизна преценка на съдебния състав. Изложени са сериозни аргументи в подкрепа на предложението да се въведе (след промяна в НПК) изрично изискване за наличие на *минимален стаж* по специалността като условие за участие на учители и възпитатели като съдебни заседатели по дела за престъпления, извършени от непълнолетни лица. Приносни моменти откриваме и по повод анализите на *разпита на обвиняем* по дела срещу непълнолетни лица (място на провеждане и необходимостта от специализирани помещения за това; съдържание на въпросите на разпитващия орган; времетраене и време на провеждане на разпита; събиране на информация относно особеностите на личностното развитие на обвиняемия; необходимост от назначаване на задължителни експертизи и т. н.) – всичко това е направено, като са отчетени влиянията на наднационалните правни норми и в сравнение с правната уредба в други правни системи.

На основата на гореизложеното смятам, че *авторът на дисертационния труд притежава задълбочени теоретични знания по специалността и категорична способност за самостоятелно научно изследване; трудът съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.*

V. Оценка на публикации и авторство

Авторът представя *шест публикации* по темата на дисертацията, предимно във формата на доклади на научни конференции; една от публикациите е в сп. „Норма“. Приемам и шестте публикации. Публикациите доказват изследователските способности на докторанта, допринасят за постигане целите на дисертацията и са лично дело на автора. Нямам информация за цитирането им от други автори. Авторефератът, с обем от 23 стр., отразява изчерпателно и достоверно структурата и съдържанието на дисертацията.

VI. Литературна осведоменост и компетентност

В текста на дисертационния труд *источниците* от библиографския списък са цитирани уместно и коректно. Цитирани са 87 библиографски единици, сред които 73 бр. на кирилица и 14 бр. на латиница. Общо са направени 289 бр. позовавания под линия. Всичко това свидетелства за значителната информационна осведоменост на докторанта.

VII. Критични бележки и препоръки

Ще си позволя някои незначителни *бележки и препоръки*:

Необходимо е авторът да преодолее забелязаната тук-таме известна непрецизност в терминологията, на плоскостта „непълнолетен извършител на престъпление/непълнолетен обвиняем“. Известно е, че има фактическа разлика между момента на извършване на престъпление и момента на привличане на обвиняем, което има и своите наказателно-процесуални последици. Посочената непрецизност, макар и забелязана в много редки случаи, би могла лесно да се отстрани.

Вероятно ще се наложи и известно „адаптиране“ на текста на дисертацията, ако бъде предложен за публикуване и отпечатване, към измененията на НПК от 04-ти август 2017 г., които ще влязат в сила на 05-ти ноември 2017 г. и към датата на публичната защита това ще е факт.

По повод бъдещо публикуване на дисертацията ще се наложи, вероятно, и формулирането на по-кратко заглавие на целия текст.

VIII. Заключение

Изхождайки от положителната оценка за представения дисертационен труд, съобразявайки и сериозния професионален и експертен опит на кандидата, с убеденост формулирам своята *положителна оценка* и препоръка към Научното жури да гласува за присъждането на кандидата на образователната и научна степен „доктор“.

10-ти октомври 2017 г.
гр. София

Член на журито: .....
/проф. д-р В. Вучков/